

FINLANDS SVENSKA LÄRARFÖRBUND rf.

Utlåtande

12.6.2020

Undervisnings- och kulturministeriet

kirjaamo@minedu.fi

oppivelvollisuus@minedu.fi

Ärende: Begäran om utlåtande gällande utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till läroplikslag och till vissa lagar som har samband med den.

Referens: Begäran om utlåtande VN/1985/2020

Finlands Svenska Lärarförbund FSL önskar framföra följande:

En utvidgning av läroplikten har varit en av regeringsprogrammets viktigaste reformer. Regeringsprogrammet, vars målsättning är ett inkluderande och kunnigt Finland, tar ställning för att det ska säkerställas att alla som går ut grundskolan slutför en utbildning på andra stadiet. Programmet nämner att handledningen och tjänsterna inom elev- och studerandevården ökas liksom också grundskolans möjligheter att säkerställa att varje studerande har tillräckliga färdigheter att klara av en utbildning på andra stadiet. Då läropliktsåldern höjs till 18 år förutsätts också att utbildningen är avgiftsfri på andra stadiet.

Finlands Svenska Lärarförbund FSL ser vikten av att minska antalet studerande som inte inleder sina studier eller som avbryter studierna innan de fått minst en examen från andra stadiets utbildning. Ur den synvinkeln är reformen viktig. Genom en examen från andra stadiet och en möjlighet till vidare studier tryggas möjligheterna till en inkomst och ett bättre liv.

Utvidgningen av läroplikten är en stor reform som också har betydande ekonomiska konsekvenser och som för att uppnå önskade resultat bör beredas väl och vara väl grundad. FSL vill därför föra fram att motiveringarna till lagförslaget i detta skede inte finns till förfogande på svenska. Detta är en

Finlands Svenska Lärarförbund FSL

Järnvägsmannagatan 6
00520 Helsingfors

Tfn: 020 749 54 60
E-post: fornamn.efternamn@fsl.fi

www.fsl.fi

reform som berör utbildningsanordnare från norr till söder och från öst till väst. Att få tillgång till motiveringarna i detta skede skulle ha tryggt möjligheten för alla att tillgodose sig dem. Det ter sig paradoxalt att man samtidigt utreder den svenskspråkiga utbildningen men i detta fall inte tillgodosett det svenska.

Utlåtandets centrala innehåll och motiveringar

Finlands Svenska Lärarförbund FSL ställer sig positivt till en utvidgning av läroplikten så att den också inkluderar andra stadiets utbildning. Innan FSL kan omfatta det lagförslag som nu är på utlåtanderunda ser förbundet att en del kursändringar och förtydliganden borde ske.

För att uppnå målsättningen med utvidgningen av läroplikten och med den avgiftsfria utbildningen på andra stadiet, det vill säga att alla ungdomar får en examen från andra stadiet och att sysselsättningsgraden för den arbetsföra befolkningen ökar, krävs satsningar på grundskolan. För att reformen ska lyckas är det avgörande att alla de som avslutat grundskolan har tillräckliga färdigheter och kunskaper för att klara av studier på andra stadiet. För att säkerställa detta måste arbetet med att förnya bedömningen och kriterierna för vitsorden 5, 7, 8 och 9 i årskurserna 2, 4 och 6 slutföras.

De tre nivåerna av stöd för skolgång och inläring i grundskolan måste förnyas. Tillräckligt med lärarresurser måste finnas i grundskolorna och inom småbarnspedagogiken för att tillgodose behovet av stöd. FSL ställer sig frågan om de resultat man eftersträvar med utvidgningen av läroplikten och den kostnadsfria andra stadiets utbildning kunde nås genom att göra motsvarande ekonomiska satsningar på att utveckla stödet för skolgång och handledning under alla skeden av lärtigen samt elev- och studiehandledningen och elev- och studerandevården.

Tillräckligt med lärare

I motiveringarna till läropliktslagen bör det poängteras att enligt lagen om grundläggande utbildning 37§ och gymnasielagen 57 § ska utbildningsanordnaren ha tillräckligt med lärartjänster eller lärare i arbetsavtalsförhållande. Endast ett tillräckligt antal lärare garanterar en undervisning och handledning som är jämlik, kvalitativ och som tillmötesgår elevens eller studerandens behov. För att trygga tillgången på lärare bör vi

också känna till antalet utbildade, behörig lärare och utbildningsbehovet. Arbetet med att utveckla och införa ett lärarregister bör likaså inledas.

Elev- och studiehandledning

Det är bra att man i beredningen beaktat elev- och studiehandledningen och dess finansiering. Man nämner den intensifierade elevhandledningen i grundskolan, elevhandledningen för de som inte har fått en studieplats i den gemensamma elevantagningen samt studiehandledningen i övergångsskedet och för de som är på väg att avbryta studierna. Likaså finns upptaget kommunens skyldighet att erbjuda handledning ifall en elev inte fått studieplats.

Satsningen är bra men garanterar i sig inte en ökning av elev- eller studiehandledare. FSL föreslår därför som ett tillägg till de ovan nämnda punkterna att det stadgas om en dimensionering av elev- och studiehandledare. För att stöda elevernas och senare studerandenas val av studieplats, livslånga lärande och karriärval finns det skäl att stadga om en dimensionering av elev- och studiehandledare. Genom en dimensionering skulle man garantera jämlika resurser för elev- och studiehandledningen oberoende av utbildningsanordnare. För att den individuella studiehandledningen och de individuella lärstigar ska kunna förverkligas krävs tillräckliga resurser och tid. FSL föreslår att en elev-/studiehandledare skulle kunna ha högst 200 elever/studerande som han/hon handleder och att om detta skulle stadgas i lag. För de finlandssvenska skolorna är det viktigt att man tryggar tillgången på behöriga elev- och studiehandledare. I en kartläggning FSL gjort visade det sig att nästan 20 procent av elev-/studiehandledarna saknade behörighet.

Informationsgången

FSL vill ytterligare föra fram vikten av att informationsgången fungerar. Det bör säkerställas att den information som är viktig för att kunna ordna undervisningen för studerandena både under övergångsskedet och under andra stadiets utbildning kan delas utan hinder av sekretessbestämmelser. Information som är viktig för ordnandet av en trygg och säker undervisning måste kunna delas mellan social- och hälsovårdsmyndigheter, barnskyddet, polisväsendet och utbildningsanordnarna. Detta innebär att information om det stöd eleven fått och den dokumentation som berör elevens stöd för inlärninng och skolgång måste kunna ges till de lärare och de rektorer som

ansvarar för studerandens undervisning. En överföring är nu förpliktigande men det finns inget stadgat om lärarens eller rektorns rätt till denna information, vilket är viktig för ordnandet av studierna.

Kostnaderna för utbildningsanordnarna

Merparten av kostnaderna för den avgiftsfria andra stadiets utbildning kommer från läromedel, redskap och verktyg samt kostnader för skolresor. FSL poängterar att jämsides med satsningarna på kostnadsfriheten måste satsningar göras på stöd för inläring och skolgång samt elev- och studiehandledning på alla skolstadier. Genom tillräckliga resurser inom den grundläggande utbildningen för stöd, handledning och elevvård ger vi alla elever de redskap de behöver för att klara av studier på andra stadiet och minskar riskerna för att studierna avbryts eller att de överhuvudtaget inte inleds. Största problemet är bristen på personlig undervisning, handledning och stöd.

Genom den nya läropliktslagen stadgas om nya skyldigheter för utbildningsanordnarna. Kostnaderna för dessa förpliktelser måste ersättas fullt ut. En bedömning av kostnadseffekten av de nya uppgifterna måste göras och att utbildningsanordnarna kompenseras till hundra procent så att det arbete som lärarna och rektorerna åläggs kan ersättas. Nya arbetsmoment är bland annat att mata in uppgifter i olika register som har med läroplikten att göra och skyldigheten att följa med hur studierna framskrider samt informera vårdnadshavaren om olovlig frånvaro. Avgiftsfriheten förorsakar också arbete då materialet ska skaffas, förvaras, vårdas och delas ut till studerandena. Hemkommunen får också ett nytt övervakningsansvar då en elev inte längre är på grundskolans ansvar och inte heller följs upp av en ordnare av andra stadiets utbildning.

Elevers rätt till stöd

Elevers rätt till stödundervisning och specialundervisning på deltid genast då behov uppstår måste fortsätta på andra stadiet. Då det stadgas om ny läropliktslag anser Finlands Svenska Lärarförbund FSL det vara viktigt att man samtidigt förenhetligar de läropliktigas rätt till stöd. I nuläget är de termer som används och det stöd de läropliktiga har rätt till olika beroende på utbildningsform.

Orsakerna till att ungdomar inte inleder eller att de avbryter sina studier är dålig skolframgång, att studierna släpar efter och en brist på stöd för skolgången och studierna. Denna brist borde lagförslaget rätta till. Termerna och stödet borde forma ett kontinuum från småbarnspedagogiken ända till slutet av andra stadiets utbildning. Även om man i gymnasielagen stadgat om stöd är terminologin annan än inom den grundläggande utbildningen. Stödet i gymnasiet motsvarar specialundervisning på deltid i den grundläggande utbildning men termen är en annan. Lagen känner inte till stödundervisning i gymnasierna. Stödundervisning kan givetvis ges men då det inte särskilt stadgats om det är det upp till utbildningsanordnaren hur det ordnas.

Läraren med då läromedel väljs

Enligt förslaget ska utbildningsanordnaren erbjuda studerandena de undervisningsmaterial, redskap, arbetskläder och ämnen som behövs för undervisningen och för att inhämta kunskaperna inför examen. Utbildningsanordnaren avgör hur detta material och dessa redskap införskaffas samt hur utbildningsanordnaren erbjuder dessa till studerandena.

Då finansieringen för läromedel, material och redskap inte är öronmärkt ser vi en stor risk i att ojämlikheten mellan läroanstalterna ökar. Detta i och med att ju billigare utbildningsanordnaren kan skaffa läromedel desto mera pengar finns det för annat. Vi ser det som nödvändigt att lärarna ges en betydande roll i anskaffandet av läromedel och material eftersom lärarna kommer att använda dessa, kan sitt läroämne och dess krav, känner studerandena och vet vilken inverkan allt detta har på de pedagogiska metoderna som används i undervisningen.

Viktigt är också att poängtera att det i lärarnas arbetsuppgifter inte ingår att tillverka läromedel. Vill en lärare för sitt och sin läroanstalts bruk tillverka läromedel ska man komma överens om detta med arbetsgivaren och samtidigt komma överens om upphovsrättsliga frågor och om ersättning för arbetet.

I de kostnadsberäkningar som presenterats har inte ökade personalkostnader tagits i beaktande. Då datorer i till exempel gymnasierna inte längre skulle vara studerandenas egna utan läroanstaltens, kommer det att för service och uppdatering av mjukvaran behövas personalresurser utöver de som finns idag. Likaså kommer det att krävas resurs för upphandling av läromedel, redskap och material samt för återvinning av dessa. Oklart är också hur den tänkta effektiveringen av återvinningsgraden av gymnasieläromedel ska förverkligas.

FSL ställer sig tvivlande till att kostnaderna för inköp av datorer skulle hålla sig på den nivå som man i beräkningarna fört fram även om man genom centraliserade och konkurrensutsatta uppköp kan nå fördelar.

Ikraftträdande

Finlands Svenska Lärarförbund FSL anser att beredningsarbetet för läropliktslagen och med den sammanknutna avgiftsfriheten måste ges tilläggstid. Lagförslaget kunde ges till riksdagen under 2021 och lagen träda i kraft under 2022.

Den kostnadsfria andra stadiets utbildning och utvidgningen av läroplikten är en av de största utbildningspolitiska reformerna för denna regeringsperiod. Så omfattande och stora reformer kräver noggranna konsekvensanalyser, kostnadskalkyler och efter stadfästandet tid för förverkligande. Under rådande omständigheter är det inte rimligt att följa den ursprungliga tidtabellen. Då undantagstillståndet är över kommer tid och resurser att krävas för att åtgärda följderna. Utbildningsanordnarnas ovissa ekonomiska situation där kommuner och privata utbildningsanordnare inleder samarbetsförhandlingar av både produktionsorsaker och ekonomiska orsaker, är också viktiga skäl för att ge reformen tilläggstid. De ekonomiska realiteterna är dramatiskt förändrade från den situation då arbetet med reformerna inleddes.

Finlands Svenska Lärarförbund FSL

Finlands Svenska Lärarförbund FSL

Järnvägsmannagatan 6
00520 Helsingfors

Tfn: 020 749 54 60
E-post: fornamn.efternamn@fsl.fi

www.fsl.fi

Utlåtandets centrala innehåll

Finlands Svenska Lärarförbund FSL ser vikten av att minska antalet studerande som inte inleder sina studier eller som avbryter studierna innan de fått minst en examen från andra stadiets utbildning.

Tillräckligt med lärare

I motiveringarna till läropliktslagen bör det poängteras att utbildningsanordnaren ska ha tillräckligt med lärartjänster eller lärare i arbetsavtalsförhållande. Endast ett tillräckligt antal lärare garanterar en undervisning och handledning som är jämlik, kvalitativ och som svarar på elevens eller studerandens behov.

Elev- och studiehandledning

För att den individuella studiehandledningen och de individuella lärstigar ska kunna förverkligas krävs tillräckliga resurser och tid. FSL föreslår att en elev-/studiehandledare skulle kunna ha högst 200 elever/studerande som han/hon handleder och att om detta skulle stadgas i lag.

Kostnaderna för utbildningsanordnarna

Genom den nya läropliktslagen stadgas om nya skyldigheter för utbildningsanordnarna. Kostnaderna för dessa förpliktelser måste ersättas fullt ut. En bedömning av kostnadseffekten av de nya uppgifterna måste göras och att utbildningsanordnarna kompenseras till hundra procent så att det arbete som lärarna och rektorerna åläggs kan ersättas.

Läraren med då läromedel väljs

Vi ser det som nödvändigt att lärarna ges en betydande roll i anskaffandet av läromedel och material eftersom lärarna kommer att använda dessa, kan sitt läroämne och dess krav, känner studerandena och vet vilken inverkan allt detta har på de pedagogiska metoderna som används i undervisningen.

Ikraftträdande

Finlands Svenska Lärarförbund FSL anser att beredningsarbetet för läropliktslagen och med den sammanknutna avgiftsfriheten måste ges tilläggstid. Lagförslaget kunde ges till riksdagen under 2021 och lagen träda i kraft under 2022.

